

**ANALÝZA DODRŽOVÁNÍ STANDARDŮ NOVINÁŘSKÉ PRÁCE:
KAUZY ANDREJ BABIŠ ML. A PANDORA PAPERS – 3–4Q 2021**

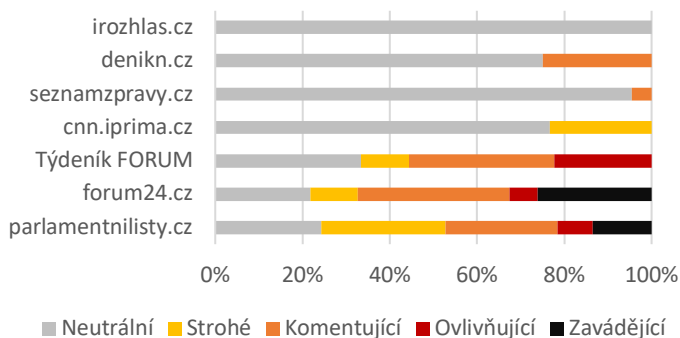
Vypracoval: CEMETIK, KMSŽ FSS MU, vedoucí týmu: doc. MgA. Jan Motal, Ph.D. – e-mail: jan@cemetik.cz

Metodologie: zahrnuta média dle Ratingu médií NFNŽ v období červen-prosinec 2021, vynechány agenturní zprávy a podcasty, analyzovány dva datasety $N_{AB}=364$, $N_{PP}=403$ metodou obsahové analýzy a clusterové analýzy. Analýza vypracována duben-květen 2022.

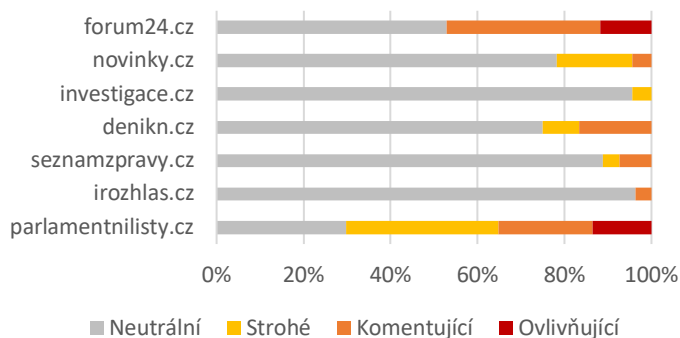
Zjištění:

- V obou sledovaných kauzách (Andrej Babiš ml. i Pandora Papers) **většina médií dodržovala etické standardy novinářské práce** v plné či alespoň minimální míře.
- Přesto byly mezi příspěvky rozeznatelné soubory textů, které obsahovaly nižší dodržování standardů, či dokonce zásadní pochybení ukazující na tendenci ovlivňovat veřejnou agendu nad rámec běžný ve standardní žurnalistice. Výrazněji se tyto příspěvky objevily v kauze Andreje Babiše ml. (10 %) než v případě Pandora Papers (3,25 %).
- V případě Pandora Papers se média **více držela neutrální a zodpovědné žurnalistiky**, výrazněji se **negativní jevy projevovaly v kauze Andreje Babiše ml**; tuto skutečnost lze vysvětlit především tím, že kauza Pandora Papers byla iniciována na základě dobré novinářské práce Investigace.cz, zatímco kauza Andreje Babiše ml. se nesla od počátku ve výrazně bulvárním duchu.
- V obou analýzách bylo možné příspěvky rozdělit do čtyř hlavních kategorií (a jedné pomocné), tedy na většinové příspěvky neutrální (zpravodajství) a komentující (publicistika), dále na příspěvky strohé (běžně např. u bulváru) a ovlivňující, které mají tendenci výrazněji porušovat pravidla novinářské etiky (anebo je plnit pouze v minimální míře). **Převažovaly příspěvky neutrální.** Alarmující je míra **zavádějících příspěvků** (vysoká míra narušení principů novinářské práce výrazně redukuje realitu) v případě kauzy Andreje Babiše ml.

Přítomnost vybraných médií v clustrech – Andrej Babiš ml.

Přítomnost vybraných médií v clustrech – Pandora Papers

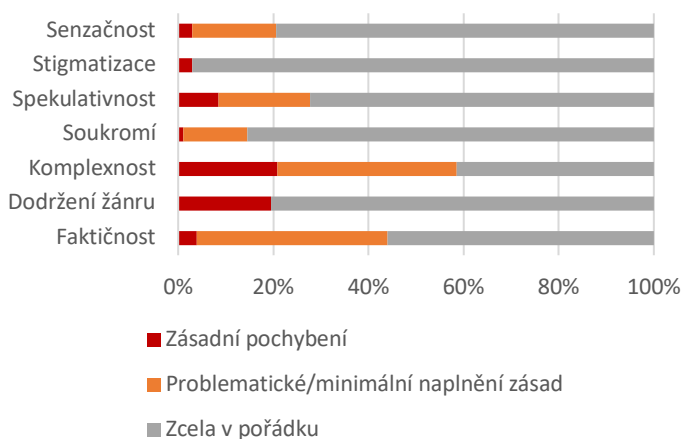
Obecně nejmenší naplňování standardů jsme našli ve **faktičnosti a komplexnosti**, čili v míře ověřování z více zdrojů, důvěryhodnosti zdrojů, prezentaci souvislostí apod. Tento problém se jeví jako dlouhodobý – ukazuje na skutečnost, že v české žurnalistice je alespoň u některých médií výrazná tendence podceňovat transparentní zdrojování, ověřování a zasazování informací do souvislostí.

Až na výjimky (např. Forum24.cz a Parlamentnilisty.cz v kauze Andreje Babiše ml.) bylo spíše výjimečné, že by texty byly více persvazivní, než je u daného žánru běžné, a obětovaly by přesvědčování čtenáře standardy novinářské práce (např. zmíněnou faktičnost). To je **dobrá zpráva** o české žurnalistice – můžeme říci, že i v případě politicky exponovaných kauz většina novinářů nezneužívá své profese k prosazování vlastních názorů, aniž by byly podloženy novinářskou prací. Na druhé straně je patrné, že v případech **advokátské žurnalistiky** (která sama nemusí být

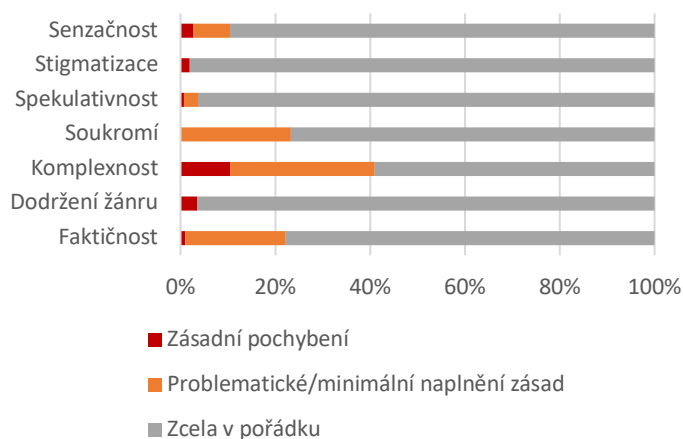
narušením novinářských principů) je tendence tyto standardy (zvláště faktičnost a komplexnost) překračovat ve prospěch spekulativnosti a prosazování vlastního pohledu na skutečnost bez dostatečného odůvodnění fakty.

Kauza Pandora Papers potom ukázala, jak může **zapojení do mezinárodních novinářských struktur** posílit a obohatit českou žurnalistiku, protože Investigace.cz (jakožto součást ICIJ) ve svých textech jednoznačně naplňovala standardy novinářské práce v plné míře, a to i přesto, že šlo o **investigativní žurnalistiku**, v níž běžně k určitému slevování ve veřejném zájmu dochází.

Dodržování novinářských zásad (všechna média) – Andrej Babiš ml.

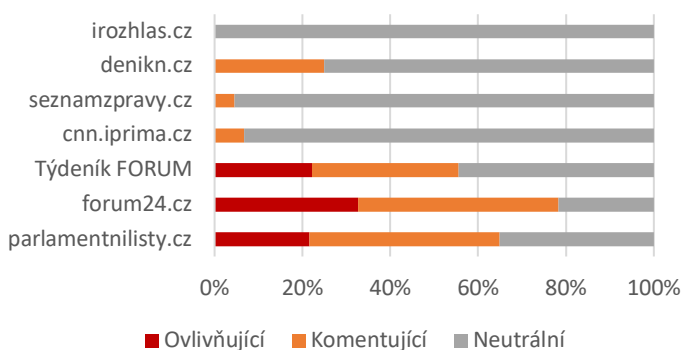

Dodržování novinářských zásad (všechna média) – Pandora Papers

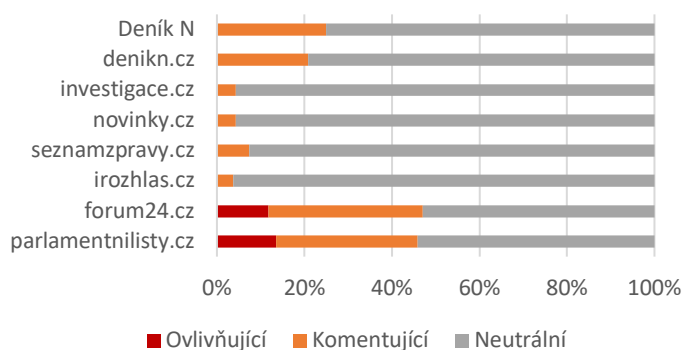

Vyšší míra narušení soukromí v kauze Andreje Babiše ml. je dána především **extenzivním využíváním sociálních sítí**, což lze opět označit za další typický „nešvar“ české žurnalistiky. V případě Pandora Papers je potom narušením soukromí zveřejňování uniklých dokumentů, ale v případě Andreje Babiše jakožto osoby ve veřejném zájmu je třeba konstatovat, že je takové narušení soukromí přijatelné, neboť je **ve veřejném zájmu** – většina médií se zde držela podstaty kauzy a neskouzávala k narušování soukromí nad rámec informací potřebných k pochopení celého případu.

Srovnání persvaze u vybraných médií – Andrej Babiš ml.

Srovnání persvaze u vybraných médií – Pandora Papers

Srovnání **persvaze** ukazuje, nakolik měly texty přesvědčující charakter buď v souladu s žánrem (komentující – jde tedy o publicistiku), anebo svým důrazem na přesvědčování čtenáře o názoru autora či autorky hranice žánru překračovaly (a dostávaly se tak do oblasti vybočující ze standardů novinářské práce). Lze říci, že většina médií referovala o obou kauzách buď neutrálně, analyticky, anebo s využitím rétorických prostředků běžných pro standardní publicistiku.